

ПРАВИЛА ОРГАНІЗАЦІЇ КРИМІНАЛЬНОГО СУДОЧИНСТВА

ПРОЕКТ¹

---

¹ Ці Правила розроблені судьями пілотних судів Одеської області та адвокатами Ради адвокатів Одеської області в рамках міжнародного проекту «СУД, ГРОМАДЯНИ, СУСПІЛЬСТВО, ДЕРЖАВА: СПІВПРАЦЯ ЗАРАДИ ЗМІН» за підтримки Уряду Королівства Нідерландів та організаційного супроводу Одеської обласної організації Всеукраїнської громадської організації «Комітет виборців України». Затверджено зборами суддів Одеського апеляційного суду та запроваджено в дію згідно з **протоколом від ...**

ЗМІСТ

ПРЕАМБУЛА.....	3
1. ЗАГАЛЬНІ ЗАСАДИ ЗДІЙСНЕННЯ КРИМІНАЛЬНОГО СУДОЧИНСТВА	4
1.1 ПОВІДОМЛЕННЯ В РАЗІ НЕЯВКИ ДО СУДУ	4
1.2 ПИТАННЯ ВІДВОДУ/САМОВІДВОДУ	4
2. ПІДГОТОВЧЕ СУДОВЕ ЗАСІДАННЯ	5
2.1 ВИКЛИК В СУДОВЕ ЗАСІДАННЯ	5
2.2 НАПРАВЛЕННЯ ОБВИНУВАЛЬНОГО АКТУ ДО СУДУ	5
2.3 ПРОФЕСІЙНА НАРАДА	5
2.4 ПРИЗНАЧЕННЯ СУДОВОГО РОЗГЛЯДУ	6
3. СУДОВИЙ РОЗГЛЯД	6
3.1 ПРОГОЛОШЕННЯ СУТІ ОБВИНУВАЧЕННЯ	6
3.2 ЗАЯВИ ТА КЛОПОТАННЯ.....	6

ПРЕАМБУЛА

Гарантування державою захисту прав та свобод людини і громадянина судом є важливим елементом правової держави, якою Україна проголосила себе в ст. 1 Конституції.

Необхідною умовою ефективності судового захисту є добросовісне здійснення учасниками судового розгляду встановлених законом прав та обов'язків, сприяння судом їх здійсненню іншими учасниками процесу, дотримання етичних норм.

Здійснюючи свою діяльність на професійній основі, органи прокуратури, адвокатури та суду зобов'язані демонструвати і пропагувати високі стандарти процесуальної поведінки, у зв'язку з чим вважають за необхідне визначити та дотримуватись спільних правил щодо здійснення процесуальних прав та обов'язків в тій частині, в якій вони прямо не врегульовані законом.

Керуючись ст.ст. 1, 3, 55, 131-1, 131-2, Конституції України, ст. 6 Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, ст. 2 Закону України «Про судоустрій та статус суддів», ст. 4 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», ст. 3 Закону України «Про прокуратуру», ст. 43, ст. 44 ЦПК України, Рекомендацію СМ/Рес (2010) 12 Комітету Міністрів Ради Європи від 17.11.2010 року щодо суддів,

прагнучи до підвищення ефективності здійснення кримінального судочинства, скорочення строків та запровадження єдиних підходів до вирішення справ в дусі поваги до принципу верховенства права, недопущення зловживання правами, прокурори, адвокати та судді дійшли згоди щодо взяття на себе зобов'язання сумлінно слідувати правилам, відступ від яких можливий виключно за наявності виняткових обставин, що мають бути наведені, обгрунтовані та вказані у відповідному рішенні (для суддів та прокурорів) або клопотанні (для прокурорів та адвокатів).

1. ЗАГАЛЬНІ ЗАСАДИ ЗДІЙСНЕННЯ КРИМІНАЛЬНОГО СУДОЧИНСТВА

1.1 ПОВІДОМЛЕННЯ В РАЗІ НЕЯВКИ ДО СУДУ

Учасник судового процесу, який не може з'явитися у судові засідання, зобов'язаний негайно, але не пізніше, ніж за одну добу до чергового судового засідання, повідомити про це суд, а відповідальна особа суду повідомляє інших учасників процесу з метою економії процесуального часу. У разі якщо проведення судового засідання неможливе з вини суду, відповідальна особа суду зобов'язана не пізніше, ніж за одну добу до чергового судового засідання, повідомити про це всіх учасників судового провадження.

1.2 ПИТАННЯ ВІДВОДУ/САМОВІДВОДУ

В розумінні пункту 4 частини 1 статті 75 Кримінального процесуального кодексу України не є «іншими обставинами, які викликають сумнів в неупередженості судді» самі по собі наступні ситуації:

- застосування судом заходів процесуального примусу з дотриманням процедури, визначеної законом;
- віросповідання, національність, етнічне чи соціальне походження, стать, вік, освіта, трудовий стаж, членство в громадських, спортивних або благодійних організаціях, майновий стан і сексуальна орієнтація, ухвалені раніше судові рішення, окрема думка в інших справах або висловлена суддею публічно думка щодо того чи іншого юридичного питання;
- розгляд в минулому суддею справи, в якій брали участь ті самі сторони та/або потерпілий, або іншого спору, який виник з тих самих правовідносин, якщо це рішення не було скасовано;
- та обставина, що суддя є звичайним клієнтом банку, страхової компанії, компанії з обслуговування кредитних карток і т.і., які фігурують в якості обвинуваченого або потерпілого по даній справі;
- та обставина, що обвинуваченим або його захисником, потерпілим або його представником, прокурором у групі прокурорів по кримінальному провадженню є однокласник, однокурсник, сусід, колишній колега, окрім випадків, коли наявні факти, що свідчать про прихильність поза розумним сумнівом судді до такої особи;
- та обставина, що суд/слідчий суддя розглядає питання щодо прущення кримінального повадження, притягнення до кримінальної відповідальності, скарги, яка стасується дій/бездіяльності судді апеляційної або касаційної інстанції;
- факт подання особою, яка бере участь у справі, скарги на дії судді, крім випадків, коли сам суддя заявляє про неможливість у зв'язку із цим об'єктивного розгляду цієї справи;
- наявність зареєстрованої заяви про вчинення суддею злочину – до офіційного повідомлення судді про підозру у вчиненні злочину;
- участь у судовому процесі адвоката з контори, в якій суддя раніше здійснював адвокатську діяльність, якщо відсутні інші факти, що свідчать про прихильність поза розумним сумнівом судді до цієї особи;
- перебування адвоката та/або прокурора в списку друзів судді у соціальних мережах;
- розгляд суддею справи у кабінеті за відсутності в суді достатньої кількості обладнаних залів судових засідань;
- факт задоволення клопотання однієї із сторін, якщо інша сторона заперечувала проти задоволення такого клопотання, так само як і факт відхилення клопотання, якщо на цьому наполягала інша сторона.

Вирішуючи питання щодо обґрунтованості заявленого відводу, суд керується принципом “чим більше часу минуло з моменту події, яка, як стверджується, служить підставою для припущення про наявність у судді упередженості, тим менш вагомими є аргументи проти кандидатури конкретного судді”.

У разі, якщо сумніви судді мають під собою реальні підстави, то питання має бути вирішено на користь відводу судді.

2. ПІДГОТОВЧЕ СУДОВЕ ЗАСІДАННЯ

2.1 ВИКЛИК В СУДОВЕ ЗАСІДАННЯ

Прокурор та слідчий зобов'язані роз'яснити підозрюваному, обвинуваченому, потерпілому можливість бути викликаними до суду за допомогою SMS-повідомлення.

У разі письмової згоди таких осіб на виклик в судове засідання за допомогою SMS-повідомлення, разом з обвинувальним актом до суду подається така письмова згода із зазначенням номеру телефону, за яким буде здійснюватися судовий виклик відповідних осіб.

2.2 НАПРАВЛЕННЯ ОБВИНУВАЛЬНОГО АКТУ ДО СУДУ

2.2.1 Обвинувальний акт у кримінальному провадженні, в якому до одного з підозрюваних застосовані запобіжні заходи у виді тримання під вартою або домашнього арешту, має бути переданий до канцелярії суду не пізніше ніж за сім днів до закінчення строку дії запобіжного заходу.

2.2.2 Обвинувальний акт може бути направлений до суду не раніше, ніж через сім днів з дня вручення особі повідомлення про підозру в остаточній редакції.

2.3 ПРОФЕСІЙНА НАРАДА

У випадках, коли провадження, що надійшло до суду, є складним, суд з метою оптимізації часу та підвищення ефективності судового розгляду, має право до проведення підготовчого судового засідання скликати професійну нараду, на яку запрошуються по одному захиснику кожного з обвинувачених, по одному представнику кожного з потерпілих та прокурор, виключно для вирішення питання кількості судових засідань та процесуального часу, необхідних для кожної із сторін та потерпілого, обсягу доказів, які необхідно дослідити з кожної сторони, клопотань, які відомі сторонам та потерпілому на час наради і які вони бажають повідомити з метою якнайшвидшого їх вирішення в судовому засіданні та часу, необхідного для їх заявлення; призначення дат та часу судових засідань; встановлення регламенту для виступів та планування попередньої дати прийняття судового рішення.

До наради сторони повинні узгодити предмет, об'єм та її порядок (адвокат зі своїм клієнтом, прокурор з потерпілим).

Професійна нарада є відкритою. На ній можуть бути присутні всі представники та захисники, проте лише один із них має бути обраний відповідно потерпілим та обвинуваченим. Якщо потерпілий та обвинувачений на час проведення професійної наради не визначилися з тим, хто саме буде спікером, представника та захисника на час професійної наради призначає суд.

За результатами проведеної наради всі присутні підписують протокол, в якому визначений графік судових засідань із вказівкою на перелік процесуальних дій та відповідні стадії провадження.

2.4 ПРИЗНАЧЕННЯ СУДОВОГО РОЗГЛЯДУ

Судовий розгляд кримінального провадження може бути призначений судом відразу після проведення підготовчого судового засідання за згодою учасників кримінального провадження.

3. СУДОВИЙ РОЗГЛЯД

3.1 ПРОГОЛОШЕННЯ СУТІ ОБВИНУВАННЯ

Прокурор, дотримуючись встановленого під час професійної наради регламенту, розпочинає судовий розгляд коротким виступом про фактичні обставини, кваліфікацію дій обвинуваченого і мету дій прокурора в судовому процесі (про те, що саме збирається довести прокурор перед судом, як сторона обвинувачення, в даному судовому процесі). Зазначені складові виступу прокурора повинні бути викладені зрозумілою, доступною не тільки для кожного професійного юриста, але й для звичайного громадянина мовою.

3.2 ЗАЯВИ ТА КЛОПОТАННЯ

Якщо в провадженні беруть участь декілька адвокатів та/або прокурорів, вони узгодження ними своєї позиції та обрання одного, хто буде виступати перед судом, вітається.

З метою раціонального використання процесуального часу суд може встановити регламент для виступів учасників судового провадження.

3.3 ПРОГОЛОШЕННЯ ВИРОКУ

Суд має право за згодою сторін проголосити вступну та резолютивну частини вироку з одночасним врученням копій повного його тексту.

3.4 ЦИВІЛЬНИЙ ПОЗОВ

В разі, якщо заявлений цивільний позов значно ускладнює судовий розгляд кримінального провадження, суд роз'яснює учасникам наслідки у виді затягування строків розгляду висунутого особі кримінального обвинувачення, а також можливість залишити цивільний позов без розгляду та заявити його окремо.

У випадку, якщо подальший розгляд кримінального провадження неможливий через призначення судом експертизи в інтересах цивільного позивача, суд, після призначення експертизи, виділяє матеріали цивільного позову в окреме провадження (цивільну справу) та продовжує розгляд кримінального провадження. В такому випадку розгляд кримінального провадження та цивільного позову здійснюється окремо.